

over
overblijven

met plezier naar school!

Rust, reinheid en regelmaat. Het klinkt wat ouderwets, maar voor kinderen is een evenwichtige dagindeling nog net zo belangrijk als vroeger. Goed ontbijten voordat je van huis gaat en een echte lunchpauze tussen de middag zijn essentieel. Kinderen kunnen zich beter concentreren als ze op gezette tijden een echte maaltijd en een gezond tussendoortje krijgen. En ze leren ook beter!

Daarom is het van groot belang dat kinderen die tussen de middag op school overblijven in alle rust hun boterhammen kunnen opeten. Ook moet er gelegenheid zijn voor een spelletje of een andere bezigheid die niet met het onderwijs te maken heeft. De meeste kinderen hebben dat gewoon nodig om er 's middags weer tegenaan te kunnen.

De school organiseert, in overleg met de ouders, het overblijven. Dat is vaak geen gemakkelijke opgave. Soms is er geen geschikte overblijfruimte en moeten de leerlingen zich in hun eigen lokaal vermaken. Ook is het niet altijd mogelijk om – goede – overblijfkrachten te vinden. Het is daarom aan de school om een eigen visie op de overblijf te ontwikkelen. Deze brochure helpt u bij het vinden van oplossingen die passen bij uw school en de wensen van de ouders.

Iedereen wil dat kinderen met plezier naar school gaan. Een goed geregelde opvang tussen de middag draagt bij aan een geslaagde schooldag!

Sharon A.M. Dijkma

Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

inhoud

tussen de boterham 5
inleiding

hartig of zoet? 6
vijf vormen van overblijven

kijkje in de keuken 17
visieontwikkeling

hap voor hap 19
stappenplan

overblijven: goed geregeld 21
feitelijke informatie

meer over overblijven 25
andere informatiebronnen

tussen de boterham

Een goed georganiseerde overblijf is belangrijk. Voor kinderen is het van belang om rustig een boterham te eten en lekker te spelen. Met de dosis energie die ze opdoen, kunnen ze er 's middags weer tegenaan. Voor ouders is het een geruststellende gedachte dat kinderen het tussen de middag naar hun zin hebben. En voor leerkrachten vergemakkelijkt een goed georganiseerde overblijf de start van het middagprogramma.

Bijna iedere basisschool biedt leerlingen de gelegenheid om over te blijven. Dat is geen overbodige luxe, aangezien steeds meer ouders buitenshuis werken en steeds meer kinderen overblijven. Samen met de oudergeleding van de medezeggenschapsraad maakt het schoolbestuur afspraken over de organisatie van het overblijven. De eindverantwoordelijkheid ligt bij het schoolbestuur.

Welke vorm van overblijven het beste bij een school past, is niet eenvoudig aan te geven. Wat bij de ene school werkt, werkt niet per definitie bij de andere. Is de overblijf zelf te organiseren? Of is uitbesteden een betere optie? Hoe laat je het overblijven soepel verlopen? Hoe stel je alle betrokkenen tevreden? De ultieme vorm van overblijven bestaat niet. Alles hangt samen met onder meer de lokale situatie, de samenwerking tussen betrokkenen, de huisvesting en de inzet van overblijfkrachten. Daarin moet een school keuzes maken.

Deze brochure is een praktische handreiking. Een inspiratiebron om een overblijfvisie te ontwikkelen, te herzien of aan te scherpen. De brochure laat een greep uit de vele mogelijkheden zien en geeft inspirerende voorbeelden van oplossingen voor bijvoorbeeld huisvesting of een tekort aan overblijfkrachten. Zo kunnen scholen van elkaar leren en elkaar op ideeën brengen. Een vragenlijst en een stappenplan helpen u om tot de voor uw school meest geschikte overblijfvorm te komen. De feitelijke informatie over de overblijf en nuttige websites treft u achterin de brochure aan.

Samen met ouders, leraren, overblijfkrachten en de oudergeleding van de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad is een goede invulling te realiseren. Met een goed georganiseerde overblijf maakt u als school het verschil!

hartig of zoet?

Waarschijnlijk hebt u de overblijf op uw school goed geregeld. Maar misschien is er meer mogelijk dan u denkt. Er zijn vele manieren om het overblijven te organiseren. In deze brochure onderscheiden we vijf vormen van overblijven: meest gebruikelijk, compleet verzorgd, continuooster, overblijven buiten de school en unieke overblijfaanpak. Daarbinnen is eindeloos te variëren.

1. Meest gebruikelijk

De kinderen eten in het schoolgebouw een meegebrachte boterham. Daarna spelen zij binnen of buiten totdat de middaglessen beginnen. Leraren, overblijfkrachten of een professionele organisatie begeleiden het overblijven. Er is sprake van de gebruikelijke dagindeling.

Veel aandacht voor scholing van vrijwilligers

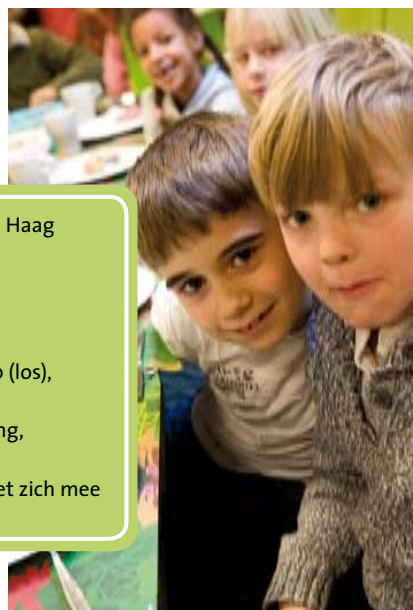
Op basisschool 't Span vindt de overblijf plaats in aparte overblijfkalen en de aula. Het overblijfteam, bestaande uit vrijwilligers, begeleidt de kinderen. Twee vrijwilligers coördineren het overblijven. Alle overblijfkrachten volgden de basistraining of de eenjarige opleiding leidster tussenschoolse opvang. Een aantal volgde ook de coördinatoren cursus, een cursus BHV of een cursus EHBO. Praktijkoefeningen vinden regelmatig plaats. En elke zes weken vergadert het overblijfteam. De sfeer binnen het team is goed. Hierdoor voelen de kinderen zich prettig. Alle overblijfkrachten zijn herkenbaar aan dezelfde poloshirts met naambadge. De school en het overblijfteam werven zelf nieuwe vrijwilligers. Met adverteren heeft de school geen goede ervaringen. Samen met een andere basisschool wisselt de school ervaringen uit en volgen de vrijwilligers cursussen.

School: Rooms-katholieke basisschool 't Span, Drunen
Aantal leerlingen: 454
Aantal overblijvers: tussen de 80 en 110
Pauze: 75 minuten (30 minuten eten, 45 minuten spelen)
Prijs per kind per keer: € 2,50 (10 keer voor € 21 en 30 keer voor € 57)
Successen: scholing overblijfkrachten, goede sfeer, herkenbaarheid overblijfteam, werving, regelmatig vergaderingen, voldoende geschikte ruimten
Valkuilen: de invulling van de tijd na het eten tot de aanvang van de lessen, soms de klik tussen overblijfkracht en kind
Uniek: goed geschoolde vrijwilligers.

Toetsing aan de hand van speciaal opgestelde kwaliteitseisen

Panta Rhei heeft vijftien basisscholen. Het schoolbestuur stelde voor alle scholen kwaliteitsindicatoren op waaraan het overblijven moet voldoen. Deze indicatoren hebben betrekking op onder meer communicatie, aansturing, calamiteiten, ruimte, spelmaterialen, omgangsvormen, samenwerking, scholing, bezetting, administratie, kosten, vergoeding en verantwoordelijkheid. De overblijf is uitbesteed aan een aantal kinderopvangorganisaties, waaronder Vlietkinderen. Zij hebben een hoofdcoördinator, die de coördinator van elke school aanstuurt en begeleidt. Elke coördinator werkt met vrijwilligers (één op vijftien kinderen). Deze vrijwilligers ontvangen een vergoeding. Een kantoormedewerker zorgt voor de administratieve ondersteuning. De overblijforganisaties werven vrijwilligers via plaatselijke kranten en onder ouders en de eigen pedagogisch medewerkers. Ze werken zo veel mogelijk met vaste, betaalde krachten die ook de naschoolse opvang doen. Er is veel aandacht voor scholing en professionalisering. De coördinatoren volgen de training overblijfcoördinator en de cursus EHBO en/of BHV. Er worden ook workshops aangeboden over pedagogisch beleid. De vrijwilligers volgen de training overblijfmedewerker. De kinderen nemen zelf eten en drinken mee. Ze lunchen in hun eigen lokaal of een andere geschikte ruimte, zoals de aula of het speellokaal. Zowel binnen als buiten zijn er gerichte activiteiten en vrij spel.

Schoolbestuur: Stichting Primair Onderwijs Panta Rhei, Den Haag
Aantal leerlingen: 150 tot 600 per school
Aantal overblijvers: 50 tot 400 per school
Pauze: 60 tot 75 minuten (15 à 30 minuten eten, 30 à 45 minuten spelen)
Prijs per kind per keer: tussen € 1,80 (abonnement) en € 3,60 (los), afhankelijk van de externe organisatie
Successen: veel aandacht voor scholing en professionalisering, administratieve ondersteuning, gerichte activiteiten
Valkuilen: inzet van vaste krachten brengt hogere kosten met zich mee
Uniek: het opstellen van kwaliteitsindicatoren

2. Compleet verzorgd

De broodtrommel kan thuis blijven. De kinderen krijgen binnen het schoolgebouw een compleet verzorgde lunch aangeboden. Ze eten samen aan tafel en het klaslokaal blijft het klaslokaal.

Lunchen aan tafel in aangepaste ruimte

Aan tafel eten en rust nemen; kwaliteit staat voor de Albert Plesmanschool voorop. De school werkt samen met kinderopvangorganisatie Kinder Service Hotels die ook de voor- en naschoolse opvang verzorgt. Pedagogisch medewerkers en overblijffouders begeleiden de kinderen. Er is voor hen een compleet verzorgde lunch. De ruimten in de school zijn aangepast. De oorspronkelijke hal is verruimd door een deel van de gang en een bergruimte open te breken. Deze open ruimte heeft een vrolijke, kleurrijke inrichting met afwisselend grote en kleine tafels. Doordat de onderbouw en bovenbouw in shifts eten, is er plek voor alle overblijvers. Kinderen die rustig eten en daarna buiten spelen, komen na de middagpauze met een andere houding de klas binnen.

School: Christelijke basisschool Albert Plesman, Rotterdam
Aantal leerlingen: 425
Aantal overblijvers: tussen de 180 en 220
Pauze: 75 minuten (30 tot 40 minuten eten, rest van de tijd spelen)
Prijs per kind per keer: € 3,50
Successen: ontlasting van de leraren, moment van rust, aanbod van een gezonde lunch, alleen betalen voor de werkelijk afgenomen lunches
Valkuilen: het succes, met ruimtegebrek of tijdsnood tot gevolg
Uniek: aangepaste ruimte en een keuken waardoor kinderen samen aan tafel een verzorgde, gezonde maaltijd eten. De school overweegt om de kinderen in de toekomst meer verantwoordelijkheid te geven in de uitvoering. Hierdoor blijft het ook in de toekomst mogelijk de huidige kwaliteit op peil te houden

De inzet van conform CAO Kinderopvang betaalde krachten

Op de Prins Willem Alexanderschool zorgt kinderopvangorganisatie Okidoki voor een goede, gezonde en gevarieerde lunch met brood, fruit en zuivel. De kinderen smeren zelf hun boterham en eten samen aan een gedekte tafel in de speciaal ingerichte aula van de school. Hiervoor is een keuken met alles erop en eraan aanwezig. Per dertig kinderen bestaat de begeleiding uit een pedagogisch medewerker en een volgens de CAO Kinderopvang betaalde kracht. Dat kunnen ouders of mbo-leerlingen zijn. Scholing vindt jaarlijks intern plaats en nieuwe overblijfkrachten krijgen een inwerkprogramma. Dezelfde pedagogisch medewerkers verzorgen ook de naschoolse opvang. De school maakt voor de overblijf ook gebruik van de inzet van stagiaires. Na de maaltijd is er gelegenheid om binnen of buiten te spelen. Er zijn kasten met speelgoed in de aula en speelhoeken in de ruimten voor buitenschoolse opvang.

School: Christelijke basisschool Prins Willem Alexander, 's-Gravensande

Aantal leerlingen: 340

Aantal overblijvers: tussen de 80 en 100

Pauze: 75 minuten (35 minuten eten, 40 minuten spelen)

Prijs per kind per keer: € 3,50

Successen: voedzame en gevarieerde lunch, echt eetmoment, begeleiding door (pedagogisch) medewerkers van de kinderopvangorganisatie en stagiaires

Valkuilen: hoge prijs, gebrek aan overblijfkrachten (een dienstverband conform de CAO Kinderopvang is niet voor iedereen aantrekkelijk)

Uniek: alle overblijfkrachten worden conform de CAO Kinderopvang betaald

3. Continuurooster

Bij een continuurooster blijven alle leerlingen tussen de middag op school. De middagpauze is onderdeel van de schooltijd, maar is geen onderwijstijd. Veelal begeleiden leerkrachten de lunch. Scholen kunnen de ouders geen geldelijke bijdrage vragen voor het overblijven. De kosten voor eten en drinken komen wel voor rekening van de ouders.

Leraren pauzeren via een handig rooster

De Kring heeft een ritmisch weekplan voor de kinderen en het onderwijsteam. Eerst eten alle leerlingen samen met de leraar in het lokaal. Tijdens het eten is er aandacht voor onder meer het bevorderen van gezond gedrag, eetetiquette en voorlezen. Voor de overblijf zet de school alle medewerkers van de school in. Dit zijn bekende gezichten, waardoor er bij de kinderen geen onrust of onduidelijkheid ontstaat. Alle leden van het onderwijsteam hebben minimaal dertig minuten pauze per dag. Hiervoor is een handig rooster opgesteld. De school maakt geen gebruik van de inzet van professionals en benut de eigen ruimten. Door het open karakter van de ruimten zijn alle kinderen en leraren voor elkaar goed zichtbaar. Om half drie gaat de school uit. De kinderen gaan naar huis of naar de naschoolse opvang. De leraren hebben tijd voor onder meer vergaderingen en lesvoorbereiding.

School: Openbare Jenaplanschool De Kring, Almere

Aantal leerlingen: 320

Aantal overblijvers: 320

Pauze: 45 minuten (15 minuten eten, 30 minuten spelen)

Prijs per kind per keer: geen

Successen: dagelijks ononderbroken schooltijd, geen opstartproblemen na de lunch, visie en normen van de school zijn leidraad bij het eten en spelen, ouders hoeven maar één keer te brengen en te halen, schooltijden zijn voor alle kinderen hetzelfde, geen kosten

Valkuilen: zorg dragen voor de pauzetijd van de teamleden

Uniek: pauzerooster voor leraren

12:00 - 12:15 uur kinderen eten in de klas met hun leraar, andere schoolmedewerkers hebben pauze.
12:15 - 12:45 uur kinderen van groep 3 t/m 8 hebben buiten pauze onder begeleiding van twee leraren en andere schoolmedewerkers.
12:45 uur groep 1 en 2 gaan naar buiten, leraren en schoolmedewerkers wisselen elkaar af.

4. Overblijven buiten de school

Kinderen blijven tussen de middag over in een locatie buiten het schoolgebouw. Pedagogisch medewerkers begeleiden de leerlingen, halen ze op van school en brengen ze ook weer terug.

Pedagogisch medewerkers naschoolse opvang verzorgen de overblijf

De kinderen van De Zandberg die naar de buitenschoolse opvang gaan, blijven over in het gebouw voor buitenschoolse opvang van de Kober groep. Pedagogisch medewerkers van de Kober groep halen de kinderen op van school en brengen ze ook weer terug. Met één pedagogisch medewerker op tien kinderen is er voldoende aandacht voor elk kind. De begeleiders zijn voor de leerlingen bekende gezichten. De opvang werkt niet met vrijwilligers. Op de buitenschoolse locatie krijgen de kinderen een gevarieerde broodmaaltijd aangeboden. Na het middageten spelen de kinderen onder begeleiding buiten. Binnen kunnen ze zich vermaken in de poppenhoek, de verkleedhoek, de lounge of de computerruimte. De vaste begeleider brengt de kinderen na de middagpauze weer terug naar school.

School: Katholieke basisschool De Zandberg, Breda
Aantal leerlingen: 825
Aantal overblijvers: 50
Pauze: 75 minuten (45 minuten eten, 30 minuten spelen)
Prijs per kind per keer: € 6,54. De Kober groep factureert de kosten voor de overblijf apart aan de ouders. Deze worden niet in de jaaropgaaf BSO voor de Belastingdienst opgenomen
Successen: pedagogisch geschoolde medewerkers, bekende gezichten, gevarieerde broodmaaltijd, huiselijke sfeer
Valkuilen: hoogte van de prijs, locatie (moet op loopafstand van de school liggen), alleen kinderen die naar de buitenschoolse opvang gaan kunnen van dit aanbod gebruikmaken (de andere kinderen blijven op school over)
Uniek: overblijven conform de Wet kinderopvang

5. Unieke overblijfaanpak

Deze overblijfdieën zijn uniek qua aanpak. Bijvoorbeeld vanwege de gehanteerde tijden, de manier van organiseren of het omgaan met voeding.

Middelbare scholieren smeren de boterham

Middelbare scholieren lopen op de Van Kinsbergschool in de middagpauze een maatschappelijke stage als overblijfbegeleider. Vanuit de school voor voortgezet onderwijs worden zij begeleid door de VO-docent. Tijdens de overblijf worden ze begeleid door de overblijfcoördinator. De VO-docent en de overblijfcoördinator hebben overleg met elkaar. Er is één middelbare scholier per twaalf kinderen. De kinderen worden verdeeld over drie ruimten. Voor de overblijf is de keuken uitgebreid en heeft de school extra tafels, stoelen en speelmateriaal aangeschaft. Dertig middelbare scholieren helpen bij toerbeurt mee aan het voorbereiden en klaarzetten van de volledige broodmaaltijd en het afruimen en schoonmaken van de tafels. Als er tijd is, eten zij samen met de kinderen. Na de maaltijd kunnen de kinderen buiten spelen of binnen gamen.

School: Bijzonder neutrale Van Kinsbergschool, Elburg
Aantal leerlingen: 95
Aantal overblijvers: 55
Pauze: 60 minuten (30 minuten eten, 30 minuten spelen)
Prijs per kind per keer: € 2,50
Successen: hoge betrokkenheid van de VO-leerlingen, goede relatie tussen basisschool en voortgezet onderwijs
Valkuilen: beperkte stage-uren, veel personele wisselingen
Uniek: middelbare scholieren begeleiden de overblijf

Rekening houden met het natuurlijk ritme van spelen en leren

De Oosterweide heeft een dagarrangement: een doorlopende schooldag met verruiming van de lunchpauze naar 2,5 uur. Op basis van onderzoek naar het biologische ritme van een kind en het schoolprogramma kwam de school tot de meest verantwoorde les- en pauzetijden. Deze integrale dagindeling heeft een gunstig effect op de algemene ontwikkeling, taalvorderingen en sociale vaardigheden van de kinderen. De overblijf vindt plaats in twee speciale overblijflokalen, klaslokalen, het speellokaal, de gymzaal en op het plein. Pedagogisch medewerkers van Quadrant Kinderopvang, onderwijsassistenten, overblijfouders en externe vakdocenten begeleiden de kinderen tijdens de overblijf. De Oosterweide wil een integrale en kwalitatief brede buurtschool zijn en vindt aansluiting bij het kindercentrum, sportclubs, culturele en kunstorganisaties, buurt- en wijkwerk en de gemeente.

School: Openbare basisschool De Oosterweide, Gouda

Aantal leerlingen: 125

Aantal overblijvers: 115

Pauze: 150 minuten (45 minuten eten, 45 minuten binnenactiviteit, 45 minuten buitenactiviteit of 60 minuten externe activiteit zoals toneel, yoga of sport)

Prijs per kind per keer: € 5,25

Successen: het belang van de leerling staat centraal, gunstig effect op de ontwikkeling, goede aansluiting met andere organisaties

Valkuilen: overblijf en les in hetzelfde lokaal is lastig, omdat het twee verschillende activiteiten zijn; als invallers zieke medewerkers vervangen, kan het moeilijk zijn de pedagogische kwaliteit te continueren

Uniek: houdt rekening met het biologische ritme van kinderen

Geautomatiseerde overblijfregistratie

Op De Klinker halen vrijwilligers de kinderen tussen de middag op uit de klas. De overblijf is uitbesteed aan kinderopvangorganisatie KomKids. De kinderen eten hun zelf meegebrachte lunch in de ruimte van de buitenschoolse opvang en in een aantal lokalen. Elk lokaal van de school wordt bij toerbeurt op twee vaste dagen per week gebruikt. De vrijwilligers en kinderen ruimen zelf de klas op. Een aantal overblijfvrijwilligers is geschoold en de kinderopvang zet ook stagiaires op mbo-niveau 2 in. De overblijfcoördinator stuurt deze vrijwilligers aan. Na het eten gaat iedereen naar buiten. Bij slecht weer spelen de kinderen spelletjes in de ruimte van de buitenschoolse opvang en in de school. Dit gebeurt niet in de lokalen, maar in de hallen van de school. Aan- en afmelden kan bij de overblijfcoördinator per e-mail, brief of telefoon. In een speciaal ontwikkeld, geautomatiseerd systeem wordt de overblijfaanwezigheid ingevuld. Ouders betalen vooruit, de overblijfkosten worden per keer van het tegoed afgeschreven. Elke maand ontvangen de ouders hierover een e-mail.

School: Openbare Daltonbasisschool De Klinker, Schiedam

Aantal leerlingen: 480

Aantal overblijvers: tussen de 120 en 150

Pauze: 75 minuten (30 minuten eten, 30 minuten spelen en 15 minuten ophalen en terugbrengen)

Prijs per kind per keer: € 2, volgend kind € 1,60

Successen: geheel geautomatiseerd, inzichtelijk en betrouwbaar administratiesysteem, goed uitgewerkte documenten, overblijfcoördinator als aanspreekpunt

Valkuilen: deskundigheid van de vrijwilligers

Uniek: geautomatiseerd overblijfsysteem

Saïda Amrani (10), leerling: "Mijn moeder smeert altijd mijn brood.

In de klas eet ik eerst een boterham met jam, dan één met smeerworst. Daarna ga ik met vriendinnetjes hinkelen op het schoolplein. Het is lekker om buiten te zijn. Als ik zie dat iemand gepest wordt, zeg ik dat tegen de moeder van Kevin."

Debbie Stafhorst, overblijfkraacht: "Ik werk graag met kinderen.

Ze zijn zo ontwapenend. Het is vooral fijn om waardering en steun van de schooldirectie en teamleden te krijgen. Duidelijkheid over verantwoordelijkheden, de werksituatie en de hoogte van de vergoeding is heel belangrijk."

kijkje in de keuken

Hoe maakt u de overblijf tot een professioneel en wellicht onderscheidend onderdeel van de schooldag? Een goede invulling begint met een heldere visie op het overblijven. Onderstaande vragenlijst is een uitstekend startpunt om de inhoudelijke discussie te voeren met alle betrokkenen. Zo ziet u of de huidige overblijfsituatie op uw school voldoet of wat ontbreekt. Wellicht ontdekt u nieuwe mogelijkheden en gooit u het roer radicaal om.

De digitale versie van de vragenlijst is te downloaden van:

www.netwerkbureaunkinderopvang.nl, www.minocw.nl en www.ios-ensac.nl.

Algemeen

- Welke visie heeft de school momenteel met betrekking tot het overblijven? Is deze visie toe aan een herijking? Zo ja, op welke punten?
- Hoeveel procent van alle kinderen blijft over? Zijn hierin veranderingen zichtbaar en/of wenselijk?
- Hoe is het toezicht geregeld en hoe wordt dit door de kinderen, ouders en leerkrachten ervaren?
- Welke pedagogische afspraken zijn er? Zijn die afspraken voldoende?
- Hoeveel overblijfkraachten zijn er en is dit voldoende? Maak hierbij een splitsing tussen professionele en niet-professionele krachten.
- Wat zijn de afspraken over de scholing van overblijfkraachten?
- Waar vindt het overblijven plaats? Is een andere plek wenselijk?
- Zijn er voldoende sanitaire voorzieningen of zijn hier wensen voor?
- Zijn er keukenvoorzieningen of zijn hier wensen voor?
- Hoe hoog mag de ouderbijdrage per keer maximaal zijn? Gelden er kortingen of abonnementen?

Eetpauze

- Hoe lang is de middagpauze van de kinderen? Verschilt dit voor de onder- en bovenbouw? Zijn er ideeën om dit aan te passen?
- Wat is wenselijk: een eigen boterham of een compleet verzorgde maaltijd?

Speelpauze

- Spelen de kinderen binnen en/of buiten?
- Wat voor activiteiten zijn er en waar is behoefte aan?
- Wat voor materiaal is er om mee te spelen en waar is behoefte aan?
- Welke activiteiten zijn er bij slecht weer?
- Zijn er mogelijkheden voor speelruimte of zijn die te creëren?

Evelien Waardenberg, overblijfmoeder: "Mijn taak is helder.

Ik houd toezicht en zorg dat de kinderen rustig blijven en geen ruzie maken. Op de school is alles voorhanden. Er zijn geschikte ruimten en materialen voor diverse activiteiten. Soms doe ik buiten mee met tikkertje. Als ik die blije gezichtjes zie, is mijn dag helemaal goed. Daar doe je het voor."

Marlon Esajas, leraar: "Ook ik moet na een drukke ochtend voor

de klas even tot rust komen. In de pauze eet ik mijn boterham en bereid ik de lessen voor. En de kinderen zien even een ander gezicht. Na een halfuur ontspanning starten de kinderen zich weer vol overgave op de lessen."

hap voor hap

Wellicht hebben de voorbeelden uw interesse gewekt en bent u door het beantwoorden van de vragen tot een bepaalde conclusie gekomen. Is het tijd om de overblijvisie van uw school te ontwikkelen, te herzien of aan te scherpen? Doe dit dan stap voor stap. Neem voor dit proces de tijd, betrek alle partijen in een vroegtijdig stadium en ga uit van kwaliteit. Probeer na elke stap de betrokkenen te informeren. Begin minimaal zes maanden van tevoren en start bij voorkeur in een nieuw schooljaar met het invoeren van een nieuwe overblijfaanpak.

De digitale versie van het stappenplan is te downloaden van: www.netwerkbureaukinderopvang.nl, www.minocw.nl en www.ios-ensac.nl.

Stappenplan

1. Overblijf opnemen als vast thema in het schooljaarplan

Als u overweegt de overblijf te wijzigen, neem dit dan op in het schooljaarplan. De overblijf moet ook in de schoolgids vermeld worden.

2. Planmatige oriëntatie en visieontwikkeling op overblijven

Algemene afwegingen: Gaat u voor kwaliteit? Welke rol spelen de kosten? Ga met alle betrokken partijen rond de tafel zitten om een visie op overblijven te formuleren. Streven is een door alle betrokkenen gesteunde visie. Zie de overblijf als een unieke kans om uw school te onderscheiden. In de visie kunnen de volgende punten aan de orde komen:

- het pedagogisch beleid van de overblijf, inclusief gedragsregels voor de begeleiders en kinderen
- praktische afspraken over de organisatie
- afspraken over het gebruik van binnen- en buitenruimten
- tijden
- afspraken over informatie aan ouders
- kosten
- werving en training personeel

3. Vaststellen visie

De visie, beschreven in een visiedocument, schept duidelijkheid. Hetzelfde geldt voor concrete afspraken over wie op welke onderdelen actie onderneemt. Stel binnen dit kader het projectteam samen.

4. Samenstellen projectteam

In het projectteam zijn alle geledingen vertegenwoordigd, zoals een ouder, leerkracht en directielid. Als er sprake is van een externe partij is het raadzaam om deze partij vanaf het begin bij het proces te betrekken. Overweeg ook om één of meer leerlingen te betrekken. Het projectteam zorgt voor de concrete uitwerking van het visiedocument en de communicatie naar en met uw achterban, zoals ouders en medewerkers.

5. Werving

Aan de hand van een functieprofiel en het visiedocument zijn vrijwilligers, professionals, stagiaires, externe organisaties en ouders te werven, te selecteren en te benoemen. Voor het aantrekken van overblijfkrachten kunt u ook denken aan middelbare scholieren. Vrijwilligers zijn te vinden via advertenties, maar de ervaring leert dat mond-tot-mondwerving het beste werkt.

6. Implementatie

Na de werving volgt de startfase. Neem de organisatie goed door met de nieuwe uitvoeringsorganisatie van de overblijf en voer regelmatig overleg. Huisvestingsaanpassingen, administratieve procedures, contracten met derden, personele aspecten en communicatie behoeven de nodige aandacht.

7. Evaluatie

Het is wenselijk om in de startfase een evaluatieplan op te stellen. Evalueer de tevredenheid van ouders, leerlingen, medewerkers van de school en de overblijforganisatie zelf. Zet de overblijf bij vergaderingen als vast punt op de agenda.

overblijven:
goed geregeld

Hoe zit het ook al weer? Welke regels gelden voor het overblijven?
De belangrijkste feiten op een rij:

Wettelijk kader

- Overblijven is geregeld in de Wet op het primair onderwijs (artikel 13 en artikel 45).
- Schoolbesturen zijn eindverantwoordelijk en vullen de overblijf in, samen met ouders en degenen die belast zijn met de overblijf.
- Om de positie van de ouders te borgen heeft de oudergeleding van de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad instemmingsrecht. Dit is geregeld in de Wet medezeggenschap op scholen (artikel 11 en artikel 13).
- Als ouders er om vragen moeten schoolbesturen, in samenspraak met ouders, een overblijfvisie ontwikkelen.
- Op grond van deze overblijfvisie kan het bevoegd gezag in een beleidsplan (kwaliteits)eisen vastleggen.
- Wettelijke kwaliteitseisen zijn dat het overblijven moet plaatsvinden in een veilige en kindvriendelijke ruimte.
- De overblijfgeregeling moet vermeld worden in de schoolgids.

Aansprakelijkheid

- Het schoolbestuur zorgt dat de overblijfkrachten voor wettelijke aansprakelijkheid verzekerd zijn.

Continuerooster volgens het Ministerie van OCW

- Bij een continuerooster blijven alle kinderen over.
- Bij een continuerooster is de middagpauze onderdeel van de schooltijd. Er is geen sprake van tussenschoolse opvang in de zin van artikel 45 van de Wet op het primair onderwijs.
- Leerlingen moeten voldoende tijd krijgen om te eten en iets anders te doen dan leren. De onderbreking van de lessen bedraagt ten minste 30 à 40 minuten.

Sjaak Ligthart, schooldirecteur: "Kwaliteit staat bovenaan:

professionele begeleiding, goede voorzieningen en een compleet verzorgde maaltijd. Ik wil graag dat alle betrokkenen tevreden zijn. En dat ik er als directeur, met name in de administratieve afhandeling, weinig omkijken naar heb."

Vincent van der Pijl, ouder: "Als Job blij is, ben ik dat ook. Tussen de middag eet hij een gezonde lunch en zie ik hem vrolijk rondrennen op het schoolplein. Er is begeleiding, waardoor ik hem met een veilig gevoel laat overblijven. Ook de ouderbijdrage is redelijk."

- Scholen kunnen de ouders geen geldelijke bijdrage vragen voor het overblijven.
- Kosten voor de lunch zijn voor rekening van de ouders.
- De pauzertijd geldt niet als onderwijstijd en telt dus ook niet mee voor het minimale aantal uren onderwijs dat een leerling moet krijgen over 8 schooljaren (7520).
- In de regel gaat de school vroeger uit.
- De oudergeleding van de medezeggenschapsraad moet het instellen van een continu-rooster goedkeuren.
- Het is aan de inspectie om te beoordelen of er sprake is van een evenwichtige verdeling van de activiteiten voor de leerlingen.

Vrijwilligers

- Voor vrijwilligers van 23 jaar of ouder is een vergoeding gebruikelijk van maximaal € 4,50 per uur, met een maximum van € 150 per maand en € 1.500 per jaar.
- Voor vrijwilligers jonger dan 23 jaar is een vergoeding gebruikelijk van maximaal € 2,50 per uur, met een maximum van € 150 per maand en € 1.500 per jaar.
- Als vrijwilligers alleen een vrijwilligersvergoeding krijgen, hoeft u hierover geen loonheffingen in te houden en af te dragen. Ook hoeft u geen uren-administratie bij te houden.
- De vrijwilligersvergoeding geldt voor de totaal bestede tijd. Dus niet alleen voor de verzorgde opvang, maar ook voor de reistijd, vergaderingen, roosterwerkzaamheden en scholing.
- De hoogte van een bijstandsuitkering verandert niet als de vergoeding voor het vrijwilligerswerk maximaal € 95 per maand is en maximaal € 764 per jaar.
- Het is niet mogelijk om overblijfkraften die voor een professionele opvangorganisatie werken, een belastingvrije vrijwilligersvergoeding te geven. Vrijwilligers moeten 'echt' betaald worden als zij werken voor een organisatie die is onderworpen aan vennootschapsbelasting.

Scholing

- Per 1 augustus 2011 moet ten minste de helft van de overblijfkraften een scholing op het gebied van overblijven hebben gevolgd.

meer over overblijven

- Via de Subsidieregeling scholing overblijfmedewerkers primair onderwijs 2007-2010 is jaarlijks € 4 miljoen beschikbaar voor korte cursussen en lange, beroepsgerichte scholing. Deze zijn gericht op het verkrijgen van deelkwalificaties op het terrein van opvang en toezicht op kinderen. De keuze uit het cursusaanbod is vrij, mits de subsidie voor de overblijf wordt aangewend.
- Er is een ruim aanbod aan opleidingen voor overblijfkrachten. Zoals de eenjarige opleiding tot leidster tussenschoolse opvang, diverse pedagogische cursussen, een cursus BHV of EHBO.

Financiën

- Overblijven valt niet onder de Wet kinderopvang. Ouders kunnen op grond van deze wet geen vergoeding voor de overblijf ontvangen.
- Landelijk is er sinds 2007 structureel € 36 miljoen beschikbaar voor overblijven. Dit komt neer op ongeveer € 23,44 per leerling. Schoolbesturen krijgen dit geld via de lumpsum. Scholen moeten deze middelen inzetten voor de personele knelpunten tijdens de overblijf. Het schoolbestuur maakt met de oudergeleding van de medezeggenschapsraad afspraken over de organisatie van de overblijf. Het schoolbestuur verantwoordt zich achteraf naar de medezeggenschapsraad over het nakomen van deze afspraken.
- Scholen voor speciaal basisonderwijs ontvangen extra middelen om gedurende de middagpauze twee onderwijsassistenten aan te stellen. Voor 2009 is dat € 3.100 per school en € 31 per leerling.

Deze brochure dient als inspiratie bij het opzetten van een goede overblijf. Het geeft richtlijnen en staat vol ideeën en tips. Hebt u na het lezen van deze brochure behoefte aan specifieke informatie, dan kunt u terecht bij onderstaande websites en publicaties.

www.minocw.nl

Geeft informatie over alle regelingen en wettelijke afspraken met betrekking tot de overblijf.

www.cfi.nl

De onderbouwing voor de hoogte van het bedrag voor overblijven staat in de brochure 'Bekostigingsstelsel basisonderwijs programma's van eisen voor het jaar 2009' en is hier te downloaden.

www.belastingdienst.nl

Op deze site leest u wanneer iemand een vrijwilliger is, of de vrijwilliger recht heeft op een vergoeding en hoe hoog die vergoeding moet zijn.

www.poraad.nl

Site van de brancheorganisatie voor het primair onderwijs. Informatie over onder meer onderwijskwaliteit, huisvesting en onderwijs en zorg is op deze website terug te vinden.

www.ios-ensac.nl

Het Instituut voor de Ontwikkeling van Schoolkinderopvang geeft een eenjarige opleiding begeleider tussenschoolse opvang en trainingen voor overblijfkrachten, begeleidt schoolbesturen en doet onderzoek naar overblijven en buitenschoolse opvang.

www.overblijfkeurmerk.nl

Organisaties met dit keurmerk voldoen aan de criteria voor een goede, veilige en georganiseerde omgeving voor overblijvers. Voor ouders een teken dat de opvang goed geregeld is.

www.kinderopvangtotaal.nl

Vakinformatie voor professionals.

www.netwerkbureaukinderopvang.nl

In opdracht van het Ministerie van OCW draagt het Netwerkbureau Kinderopvang op praktische, oplossingsgerichte wijze bij aan de uitbreiding van de capaciteit kinderopvang. Op deze website staan meer voorbeelden van de overblijf.

www.verantwoordoverblijven.nl

De Vereniging Openbaar Onderwijs biedt een ruim aanbod van cursussen, zoals de eenjarige opleiding tot gecertificeerd overblijfmedewerker.

www.ouders.net

Met een ruim aanbod van scholingsmogelijkheden voor overblijfkrachten en overblijfcoördinatoren.

www.5otien.nl

Ouders kunnen hier terecht met vragen over onderwijs.

www.lunchenopschool.nl

Organisatie die overblijven op een pedagogisch verantwoorde manier verzorgt en alle zorgen voor het schoolbestuur hieromtrent uit handen neemt.

www.overblijfwinkel.nl

Voor de aanschaf van allerlei boeken en brochures op het gebied van overblijven.

www.tijdvooreten.nl

Maakt kinderen en ouders bewust van het nut van gezond en lekker eten.

Literatuur:

- 'Overgebleven werk' van Rineke van Daalen, 2005. Uitgeverij Het Spinhuis.
- 'Tijd voor de basisschool', 2006. SCP-brochure.
- 'Brood en spelen', 2007. ITS, Radboud Universiteit Nijmegen, Frederik Smit e.a.
- 'De school met de vijf O's' van L. Schreuder e.a., 2008. Uitgeverij SWP
- 'Brood op school', 2003. DSP-groep bv, Rineke van Daalen e.a.

Met dank aan:

Besturenraad
Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang en peuterspeelzalen
Bond KBO
Concent Besturen- en dienstenorganisatie
LOBO Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs op algemene grondslag
Ministerie van OCW
NKO Nederlandse Katholieke Oudervereniging
Ouders en COO
PO-Raad
VBS Verenigde bijzondere scholen
VGS Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs
VOO Vereniging voor Openbaar Onderwijs

IOS Instituut voor Ontwikkeling van Schoolkinderopvang
Stichting Lunchen op School (LoS)
Stichting Natuur, Tijd en Tafel – Project Tijd voor eten
Stichting Pep International

Kober Kindercentra
KomKids B.V.
Okidoki Kinderdagopvang en Verlengde Peuteropvang
Ijselkids B.V.

Albert Plesmanschool, Rotterdam
Amstelwijs, Stichting voor openbaar primair onderwijs, Amstelveen
Basisschool De Kleine Reus, Amsterdam
Basisschool De Oosterweide, Gouda
Basisschool St. Lukas, Amsterdam
KBS Brede school 't Koggeschip, Amsterdam
CBS Willem Alexanderschool, Harderwijk
Christelijke basisschool Prins Willem- Alexander, 's-Gravenzande
Fabritiussschool voor openbaar onderwijs, Hilversum
Montessorischool, Leidschenveen
Montessorischool Stad, Almere
OBS De Driekleur, 's-Gravenzande
OBS Het Meesterwerk, Almere
Openbare basisschool De IJsselhof, Zwolle
Openbare Jenaplanschool De Kring, Almere
OBS De Margriet, Leidschendam
OBS Laterna Magica, Amsterdam
R.K. basisschool 't Span, Drunen
RKBS Maria in Campis, Assen
Stichting Primair Onderwijs PANTA RHEI, Den Haag
Van Kinsbergenschool, Elburg
Willem de Zwijgerschool, Den Haag

Colofon

'Over overblijven' is ontwikkeld in opdracht van het Netwerkbureau Kinderopvang en mede mogelijk gemaakt door een subsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Samenstelling en redactie: **Netwerkbureau Kinderopvang**

Eindredactie, vormgeving en realisatie: **Bureau Karin de Lange bv**

Fotografie: **Sjoerd van der Hucht, Peter Boer**

Druk: **Zijlstra Drukwerk**

Uitgave: april 2009

De informatie in deze brochure is openbaar.

Als u de voorbeelden gebruikt graag als bronvermelding opnemen:

Bron: Brochure *Over overblijven* (2009)

Disclaimer: Deze brochure is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Mochten er desondanks onjuistheden in staan, dan kan de redactie hiervoor niet aansprakelijk gesteld worden. Aan eventuele onjuistheden of onvolledigheden kunnen geen rechten ontleend worden.

